

מה לניות אצל רמה?

הרב יוסף אטון

1. שמואל א, פרק ט (כה) וירדו מהבמה העיר וידבר עם שאול על הגג: (כו) וישכמו ויהי כעלות השחר ויקרא שמואל אל שאול הגג {הגגה} לאמר קומה ואשלחך ויקם שאול ויצאו שניהם הוא ושמואל החוצה:
מלבי"ם על פסוק כה וידבר עם שאול - גלה לו סתרי תורה וענינים אלהיים:
2. שם, פרק י (א) ויקח שמואל את פך השמן ויצק על ראשו וישקהו ויאמר הלוא כי משחק ה' על נחלתו לנגיד:
3. שם, פרק טו (לד) וילך שמואל הרממה ושאול עלה אל ביתו גבעת שאול: (לה) ולא יסף שמואל לראות את שאול עד יום מותו כי התאבל שמואל אל שאול וה' נחם כי המליך את שאול על ישראל:
4. שם, פרק טז (א) ויאמר ה' אל שמואל עד מתי אתה מתאבל אל שאול ואני מאסתיו ממלך על ישראל מלא קרנך שמן ולך אשלחך אל ישי בית הלחמי כי ראיתי בבניו לי מלך: [...] (יג) ויקח שמואל את קרן השמן וימשח אתו בקרב אחיו ותצלח רוח ה' אל דוד מהיום והוא ומעלה ויקם שמואל וילך הרממה:

בריחה

5. פרק יט (יח) ודוד ברח וימלט ויבא אל שמואל הרממה ויגד לו את כל אשר עשה לו שאול וילך הוא ושמואל וישבו בניות: (יט) ויגד לשאול לאמר הנה דוד בניות ברמה:
אברבנאל: הוא ושמואל - זכר דוד ראשונה ושמואל אחריו, לכבוד המלכות.
6. רד"ק: והוא מלשון נוה. והיה המקום הזה הנקר 'ניות בעיר הנקראת רמה, לפיכך אמר בניות ברמה מניות ברמה כלומר אשר ברמה או היה זה המקום חוץ לעיר הנקראת רמה קרוב לה בגבולה, ואמר ברמה כמו ויהי בהיות יהושע ביריחו. וזה הנכון, לפיכך אמר וילך הוא ושמואל וישבו בניות "רמה" והיה זה המקום מקום לבני הנביאים שהיו יושבים שם ולומדים לפני שמואל וכת"י בית אולפנא.
"ניות" רובו ז"ל אמרו מה ענין ניות אצל רמה? אלא שהיו יושבין ברמה ועוסקין בניו של עולם, כלומר בבית המקדש, כלומר באיזה מקום יהיה.
7. ילקוט שמעוני שמואל א - רמז קכט ודוד ברח וימלט ויבא אל שמואל. ר' הונא ברבי יוסי אמר אותה הלילה שברח דוד מלפני שאול למד משמואל הנביא מה שאין תלמיד ותיק לומד במאה שנה.

מגילה שמסר שמואל לדוד

8. דברי הימים א, כח (יא) ויתן דוד לשלמה בנו את תבנית האולם ואת בתיו וגנזכיו ועלייתיו וחדריו הפנימים ובית הכפרת: (יב) ותבנית כל אשר היה ברוח עמו לחצרות בית ה' ולכל הלשכות סביב לאצרות בית האלהים ולאצרות הקדשים: [...] (יט) הכל בכתב מיד ה' עלי השכיל כל מלאכות התבנית:
9. רש"י (יט) הכל בכתב - פתרון הכל בכתב, סדר לו סכום משקל ומשקל של כל כלי וכלי שמואל הרואה. כל מלאכות התבנית - תבנית הבית חכמי והשכילני כמו תבנית אורך ורוחב וגובה והכל דרש שמואל מן התורה ברוח הקודש [...] ולמד לדוד כן:
10. המאירי על תענית כו/ב: התקינו נביאים הראשונים ר"ל שמואל ודוד כ"ד משמרות של כהונה
11. ספר בניהו בן יהוידע (זבחים דף נד,ב) מקום המקדש לא נאמר לנביא בפירוש, והיו צריכין לידע מקומו מן הכתובים. וכאשר באו שמואל ובית דינו וכל הסנהדרין וחכמי הדור, ועשו אסיפה גדולה בבית המדרש כדי לברר מקום המקדש מן הכתובים, נתעלם הדבר מהם ולא היו יכולין לכיון, עד שבא דוד המלך ע"ה וכיון להלכה את מקומו, שצריך לבנותו בנחלת בנימין. והנה באמת מה שחידש דוד המלך ע"ה דברים אלו מן הכתובים, אין בזה חכמה נפלאה שראויה להתעלם מעין הבדולח של אדונינו שמואל הנביא ע"ה וכל חכמי הדור ההוא. לכן י"ל כיון דבאמת נתעלם דבר זה מהם והשיגו דוד המלך ע"ה לבדו, נעשה מזה הכרח גדול לומר שהמלוכה הנצמדת עם בנין בית המקדש היא ראויה לדוד המלך ע"ה.

המקום

12. **דברים יב** (ב) אבד תאבדון את כל המקמות אשר עבדו שם הגוים אשר אתם ירשים אתם את אלהיהם על ההרים הרמים ועל הגבעות ותחת כל עץ רענן: (ג) ונתצתם את מזבחתם וכו' וּבַדַּתְּם אֶת שְׁמֵם מִן הַמִּקְוֹם הַהוּא: (ד) לא תעשון כן לה' אלהיכם: (ה) כי אם אל המקום אשר יבחר ה' אלהיכם מכל שבטיכם לשום את שמו שם לשכנו תדרשו וּבַאת שְׁמָה:

13. **ספרי פרשת ראה פסקא י** כי אם אל המקום וכו' דרוש על פי נביא. יכול תמתין עד שיאמר לך נביא, ת"ל לשכנו תדרשו ובאת שמה: דרוש ומוצא, ואח"כ יאמר לך נביא. וכן אתה מוצא בדוד (תהלים קלב, א-ה) שיר המעלות זכור ה' לְדוֹד אֶת כָּל עֲנוֹתוֹ: [רש"י - ענוי נפשו אשר טרח ועמל למצוא לך מקום] אֲשֶׁר נִשְׁבַּע לְה' נָדָר לְאֲבִיר יַעֲקֹב: אִם אָבָא בְּאֵהָל בֵּיתִי, אִם אָתָּן שְׁנַת לַעֲיִנִי לַעֲפַעֲפֵי תְּנוּמָה: **עד אִמְצָא מְקוֹם לְה' מִשְׁכָּנוֹת לְאֲבִיר יַעֲקֹב:** - ומנין שלא תעשה אלא על פי נביא, שנא' (ש"ב כד, יח) וַיָּבֵא גֹד אֶל דָּוִד בַּיּוֹם הַהוּא וַיֹּאמֶר לוֹ: עֲלֵה הַקֵּם לַיהוָה מִזְבֵּחַ בְּגֵרָן אַרְוֵנָה הַיְבֵסִי.

14. **רמב"ם יד החזקה הלכות בית הבחירה פרק ב** (א) **המזבח מקומו מכוון ביותר ואין משנין אותו ממקומו לעולם** שנאמר זה מזבח לעולה לישראל ובמקדש נעקד יצחק אבינו שנאמר ולך לך אל ארץ המוריה ונאמר בדברי הימים ויחל שלמה לבנות את בית יי' בירושלים בהר המוריה אשר נראה לדוד אביהו אשר הכין במקום דויד בגרן ארנן היבוסאי: (ב) ומסורת ביד הכל שהמקום שבנה בו דוד ושלמה המזבח בגרן ארונה הוא המקום שבנה בו אברהם המזבח ועקד עליו יצחק והוא המקום שבנה בו נח כשיצא מן התיבה והוא המזבח שהקריב עליו קין והבל ובו הקריב אדם הראשון קרבן כשנברא ומשם נברא אדם חכמים אדם ממקום כפרתו נברא:

נויו של עולם

15. **שמות כ"ג, י"ג:** וְהָאֵמָה מִזְּהָ וְהָאֵמָה מִזְּהָ בְּעֶדְךָ בְּאֶרֶץ יִרְעֵתָה הָאֵהָל יִהְיֶה סְרוּחַ עַל צְדֵי הַמִּשְׁכָּן מִזְּהָ וּמִזְּהָ לְכַסְתּוֹ: **רש"י:** למדה תורה דרך ארץ שיהא אדם חס על היפה.

16. **רבנו בחיי על שמות פרק כו פסוק ז** ודרשו חז"ל (ילקוט רמז תכב) מכאן למדה תורה דרך ארץ שיהא אדם חס על היפה, כלומר שלא יגיעו לארץ כדי שלא יטנפו בעפר ובגשמים.

17. **רמב"ם יד החזקה - הלכות בית הבחירה פרק א** (יא) ומצוה מן המובחר לחזק את הבנין ולהגביהו כפי כח הציבור, שנאמר ולרומם את בית אלהינו. ומפארין אותו ומייפין כפי כחן, אם יכולין לטוח אותו בזהב ולהגדיל במעשיו ה"ז מצוה:

יפיות, מלכות וזמירות

18. **ילקוט שמעוני בראשית - פרק ה - רמז מא** זה ספר תולדות אדם - העביר הקב"ה לפני אדם הראשון כל הדורות, הראהו דוד חייו חקוקין לו ג' שעות. אמר לפניו רבונו של עולם לא תהא תקנה לזה? אמר כך עלתה במחשבה לפני. א"ל כמה שני חיי? א"ל אלף שנים. א"ל יש מתנה ברקיע? א"ל הן. א"ל ע' שנים משנותי יהיו למזל זה. מה עשה אדם הביא את השטר וכתב עליו שטר מתנה, וחתם עליו הקב"ה ומטטרון ואדם. אמר אדם רבונו של עולם, **יפיות זו מלכות וזמירות הללו נתונות לו במתנה** ע' שנה שיחיה ויהא מזמר לפניך - וזה שאמר הכתוב (תהילים מ, ח) הִנֵּה בְּאֵתִי בְּמִגְלַת סֵפֶר כְּתוּב עָלַי.

19. **רמב"ם יד החזקה הלכות מלכים פרק ב** (ה) המלך מסתפר בכל יום, ומתקן עצמו ומתנאה במלבושין נאים ומפוארים, שנאמר **מֶלֶךְ בִּיפְיֹו תִחְזִינָה עֵינָיִךְ** (ישעיה לג, ז), ויושב על כסא מלכותו בפלטרין שלו ומשים כתר בראשו, וכל העם באין אליו בעת שירצה, ועומדין לפניו ומשתחוים ארצה, אפילו נביא עומד לפני המלך משתחוה ארצה, שנאמר הנה נתן הנביא ויבא לפני המלך וישתחו למלך.

הנוי והנצח, לחי עולמים

20. **בראשית כט, יז** וְעֵינֵי לְאֵה רְכוּת וְרַחֵל הֵיְתָה יַפֵּת תֹּאֵר וַיִּפֹּת מֶרְאָה:

21. **ספר קול אליהו - הגר"א:** ורחל היתה יפת תואר ויפת מראה. הנה שלמה המלך ע"ה אמר בסוף משלי (לא, ל) שקר החן והבל היופי אשה יראת ה' היא תתהלל, ובאמת מצינו גבי האמהות אשר נשתבחו בחן וביופי וגם ברבקה כתיב (בראשית כד, טז) והנערה טובת מראה מאד!?

22. **בראשית ט, כז** יַפֵּת אֱלֹהִים לִיפֹת וַיִּשְׁכֵּן בְּאֵהָלֵי שֵׁם וַיְהִי כְנָעַן עֶבֶד לְמוֹ: **רש"י:** יפת אלהים ליפת - מתורגם יפת ירחיב:

23. **ספר קול אליהו - הגר"א (המשך)** וצ"ל דהפי' בפסוק כך הוא - שקר החן והבל היופי, היינו כשהן בלתי יראת ה', והם כנזם זהב באף חזיה. אבל אשה יראת ה' היא תתהלל ר"ל דגם החן והיופי תתהלל!

24. **איגרות הראי"ה 1 עמ' שס"ג** ואנו צריכים תמיד להעמיק ולחדור לתוכיותם של הדברים, כמנהג ישראל לומר "שקר החן" וגו', באותה השעה עצמה שיופי הבית נוצץ בכל הדור, בלילי שבתות.